

Despina-Martha ILUCĂ

Crowdfunding

Operațiuni de finanțare participativă în dreptul comerțului internațional

*Teză de doctorat susținută la
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași,
Școala doctorală a Facultății de Drept,
sub coordonarea științifică a
Prof. univ. dr. Carmen Tamara Ungureanu*

Editura
Tamara

Cuprins

INTRODUCERE	1
PARTEA I. CONSIDERAȚII PRIVIND OPERAȚIUNILE DE FINANȚARE PARTICIPATIVĂ – CROWDFUNDING	3
Capitolul 1. Delimitări conceptuale ale noțiunii de <i>crowdfunding</i>	4
Subcapitolul 1.1. Definirea noțiunii de <i>crowdfunding</i>	5
Subcapitolul 1.2. Considerente economice și sociale privind apariția operațiunilor de <i>crowdfunding</i>	9
Subcapitolul 1.3. Natura juridică a banilor	14
Secțiunea 1.3.1. Delimitări socio-antropologice	15
Secțiunea 1.3.2. Evoluția formelor monetare în comerț	16
Secțiunea 1.3.3. Interogații filosofice. Certitudini economice	22
Secțiunea 1.3.4. Provocări juridice	23
Secțiunea 1.3.5. Scurte concluzii privind natura juridică a banilor	28
Subcapitolul 1.4. Forme ale operațiunilor de <i>crowdfunding</i> . Clasificare	29
Secțiunea 1.4.1. Clasificarea operațiunilor de <i>crowdfunding</i> în funcție de criterii care privesc persoana finanțatorului	30
§1. Non-investment-based models – Modele care nu sunt bazate pe investiții	32
§1.1. <i>Donation-based crowdfunding</i> – Operațiunea de <i>crowdfunding</i> bazată pe donații	33
§1.2. <i>Reward-based crowdfunding</i> – Operațiunea de <i>crowdfunding</i> bazată pe recompense	34
§2. Investment-based models – Modele bazate pe investiții	35
§2.1. <i>Crowdlending/Debt-crowdfunding</i> – Operațiunea de <i>crowdfunding</i> prin împrumuturi	36
§2.2. <i>Equity crowdfunding/Crowdinvesting</i> – Operațiunea de <i>crowdfunding</i> prin investiții în capitalul social al unei societăți	38
Secțiunea 1.4.2. Clasificarea operațiunilor de <i>crowdfunding</i> în funcție de tipul de campanie	38
Secțiunea 1.4.3. Arhetipuri de <i>crowdfunding</i>	41
Subcapitolul 1.5. Oportunități și riscuri în operațiunile de <i>crowdfunding</i>	42

Secțiunea 1.5.1. Beneficiile operațiunilor de crowdfunding _____	43
Secțiunea 1.5.2. Riscurile operațiunilor de crowdfunding _____	44
Subcapitolul 1.6. Aplicații speciale ale operațiunii de crowdfunding: finanțarea participativă a litigiilor – crowd litigation funding _____	47
Secțiunea 1.6.1. Noțiunea de finanțare participativă a litigiilor. Principalele caracteristici ale crowd litigation funding _____	47
Secțiunea 1.6.2. Reglementarea crowd litigation funding _____	50
Secțiunea 1.6.3. Contractul de finanțare participativă a litigiilor _____	52
§1. Validitatea contractului _____	52
§2. Tipuri de contracte _____	54
Secțiunea 1.6.4. Beneficiile și riscurile crowd litigation funding _____	55
Capitolul 2. Reglementarea operațiunilor de crowdfunding _____	59
Subcapitolul 2.1. Oportunitatea reglementării autonome a operațiunilor de crowdfunding în plan internațional. Repere statistice _____	59
Subcapitolul 2.2. Reglementarea operațiunilor de crowdfunding la nivelul Uniunii Europene _____	61
Secțiunea 2.2.1. Argument pentru o reglementare autonomă _____	62
Secțiunea 2.2.2. Regulamentul (UE) 2020/1503 al Parlamentului European și al Consiliului privind furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri _____	64
Subcapitolul 2.3. Reglementarea operațiunilor de crowdfunding în România _____	67
Secțiunea 2.3.1. Demersuri pentru o reglementare autonomă _____	68
Secțiunea 2.3.2. Reglementarea actuală a operațiunilor de crowdfunding în România _____	69
§1. Reglementarea donation-based crowdfunding în România _____	71
§2. Reglementarea reward-based crowdfunding în România _____	74
§3. Reglementarea investment-based crowdfunding în România _____	76
Subcapitolul 2.4. Modele de reglementare din dreptul comparat _____	78
Secțiunea 2.4.1. Reglementarea operațiunilor de crowdfunding în Franța _____	79
§1. CIP – Conseil en investissement participative _____	80
§2. IFP – Intermédiaire en financement participative _____	82
Secțiunea 2.4.2. Reglementarea operațiunilor de crowdfunding în Germania _____	84

Secțiunea 2.4.3. <i>Reglementarea operațiunilor de crowdfunding în Regatul Unit</i>	86
Secțiunea 2.4.4. <i>Reglementarea operațiunilor de crowdfunding în Statele Unite ale Americii</i>	89
Capitolul 3. Furnizorul european de servicii de finanțare participativă – operator al platformei de crowdfunding	92
Subcapitolul 3.1. Reglementări aplicabile furnizorilor europeni de servicii de finanțare participativă	92
Secțiunea 3.1.1. <i>Operatorul platformei de crowdfunding – furnizor de servicii ale societății informaționale? Repere normative</i>	93
Secțiunea 3.1.2. <i>Reglementări în materie de echitate și transparență</i>	94
Secțiunea 3.1.3. <i>Reglementarea specială aplicabilă furnizorului european de servicii de finanțare participativă pentru afaceri. Concepte-cheie</i>	98
§1. <i>Noțiunea de „serviciu de finanțare participativă” (pentru afaceri)</i>	99
§2. <i>Noțiunea de „furnizor de servicii de finanțare participativă” (pentru afaceri)</i>	102
§3. <i>Noțiunea de „platformă de finanțare participativă” (pentru afaceri)</i>	102
Subcapitolul 3.2. Prestarea de servicii de finanțare participativă pentru afaceri. Cerințele organizatorice și de funcționare pentru furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri	103
Secțiunea 3.2.1. <i>Obligații generale privind prestarea de servicii de finanțare participativă pentru afaceri</i>	103
Secțiunea 3.2.2. <i>Obligații privind organizarea activității furnizorului european de servicii de finanțare participativă pentru afaceri</i>	106
Secțiunea 3.2.3. <i>Obligații privind funcționarea furnizorului european de servicii de finanțare participativă pentru afaceri</i>	108
Subcapitolul 3.3. Autorizarea furnizorilor europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri	110
Secțiunea 3.3.1. <i>Procedura de autorizare</i>	110
§1. <i>Dosarul de autorizare</i>	111
§2. <i>Calendarul autorizării</i>	112
§3. <i>Ipoteze speciale de autorizare</i>	114
Secțiunea 3.3.2. <i>Efectele autorizării</i>	115
Secțiunea 3.3.3. <i>Prestarea transfrontalieră de servicii de finanțare participativă</i>	117

<i>Secțiunea 3.3.4. Retragera autorizației</i> _____	119
Subcapitolul 3.4. Autoritățile competente pentru furnizorii europeni de servicii de finanțare participativă pentru afaceri _____	122
<i>Secțiunea 3.4.1. Competențele autorităților naționale</i> _____	122
§1. Competențele de investigare _____	122
§2. Competențele de supraveghere _____	124
<i>Secțiunea 3.4.2. Forme de cooperare administrativă</i> _____	128
<i>Secțiunea 3.4.3. Obligații speciale ale autorităților competente</i> _____	130
Concluzii intermediare _____	132

PARTEA II. EQUITY CROWDFUNDING: FINANȚAREA PARTICIPATIVĂ A SOCIETĂȚILOR ÎN SCHIMBUL DOBÂNDIRII DE TITLURI DE PARTICIPARE _____ **137**

Capitolul 1. Finanțarea întreprinderilor _____	137
Aspecte introductive și delimitări interdisciplinare _____	137
Subcapitolul 1.1. Taxonomia economică a surselor de finanțare a întreprinderii _____	139
Subcapitolul 1.2. Perspectiva juridică asupra surselor de finanțare a întreprinderii _____	142
<i>Secțiunea 1.2.1. Conceptul juridic de „sursă de finanțare a întreprinderii”</i> _____	143
<i>Secțiunea 1.2.2. Creditul documentar</i> _____	145
<i>Secțiunea 1.2.3. Creditele ordinare</i> _____	146
§1. Creditele contractate de cumpărător _____	146
§2. Creditele de furnizor _____	146
§2.1. Creditul de prefinanțare _____	146
§2.2. Creditul de mobilizare _____	147
<i>Secțiunea 1.2.4. Efectele de comerț</i> _____	148
<i>Secțiunea 1.2.5. Leasingul</i> _____	149
<i>Secțiunea 1.2.6. Factoringul</i> _____	151
<i>Secțiunea 1.2.7. Ajutoarele de stat</i> _____	152
§1. Ajutoare fiscale prevăzute de Codul fiscal _____	154
§2. Ajutoare fiscale prevăzute de Codul de procedură fiscală _____	156
§3. Ajutoare pentru înființare _____	157
§4. Programe naționale, europene sau internaționale de finanțare nerambursabilă _____	159
<i>Secțiunea 1.2.8. Credite acordate de instituții financiare specializate</i> _____	162

Secțiunea 1.2.9. Piața financiară _____	164
Secțiunea 1.2.10. Autofinanțarea și creșterile „interne” de capital _____	166
Secțiunea 1.2.11. Crowdfunding (finanțarea participativă/ multifinanțarea) _____	168
Subcapitolul 1.3. În loc de concluzii, propunerea unei taxonomii juridice a surselor de finanțare a întreprinderii _____	169
Capitolul 2. Finanțarea participativă a societăților în schimbul dobândirii de titluri de participare – equity crowdfunding _____	173
Preliminarii. Locul ocupat de equity crowdfunding în rândul surselor de finanțare _____	173
Subcapitolul 2.1. Mecanismul contractual – Calificarea juridică a contractelor componente ale operațiunii de equity crowdfunding _____	176
Secțiunea 2.1.1. Accesarea simplă a platformei (fără înregistrare) _____	178
Secțiunea 2.1.2. Etapa preliminară a operațiunii de equity crowdfunding: crearea de conturi pe platformă – intermedierea relației investitor-dezvoltator de proiect _____	180
§1. Incompatibilitatea dintre formele mandatului fără reprezentare și equity crowdfunding _____	181
§2. Incompatibilitatea dintre contractul de agenție și equity crowdfunding _____	182
§3. Compatibilitatea dintre contractul de mandat cu reprezentare și equity crowdfunding _____	183
§4. Compatibilitatea dintre contractul de intermediere și equity crowdfunding _____	186
§5. Opțiunea dintre contractul de mandat cu reprezentare și contractul de intermediere în equity crowdfunding _____	189
Secțiunea 2.1.3. Etapa propriu-zisă a operațiunii de equity crowdfunding: investirea în proiecte postate pe platformă – dobândirea calității de asociat/acționar de către investitor _____	191
Secțiunea 2.1.4. După finalizarea operațiunii de equity crowdfunding _____	193
Subcapitolul 2.2. Modele de construcții contractuale în equity crowdfunding _____	194
Secțiunea 2.2.1. Importanța prestatorilor de servicii de plată _____	195
Secțiunea 2.2.2. Construcții bazate pe contracte numite: arhitectura operațiunii de equity crowdfunding fundamentată pe contractul de mandat cu reprezentare _____	197
§1. Arhitectura tripartită _____	197

§2. Arhitectura cvadripartită _____	198
§3. Arhitectura pentapartită _____	199
§4. Arhitectura hexapartită _____	200
<i>Secțiunea 2.2.3. Construcții bazate pe contracte numite:</i> <i>arhitectura operațiunii de equity crowdfunding fundamentată</i> <i>pe contractul de intermediere tip (fără reprezentare) _____</i>	201
§1. Arhitectura tripartită _____	201
§2. Arhitectura cvadripartită _____	202
§3. Arhitectura pentapartită _____	203
<i>Secțiunea 2.2.4. Construcții bazate pe contracte nenumite:</i> <i>arhitectura operațiunii de equity crowdfunding</i> <i>fundamentată pe vehicule investiționale _____</i>	204
§1. Arhitectura cvadripartită _____	207
§2. Arhitectura heptapartită _____	209
<i>Secțiunea 2.2.5. Considerații finale privind modelele</i> <i>de construcții contractuale propuse _____</i>	209
Subcapitolul 2.3. Operațiunea de equity crowdfunding prin filtrul condițiilor de validitate ale actului juridic civil _____	211
<i>Secțiunea 2.3.1. Capacitatea părților de a contracta în</i> <i>equity crowdfunding _____</i>	212
§ 1. Capacitatea de a contracta a investitorului _____	212
§1.1. Aspecte generale privind capacitatea civilă a	
investitorului. Rezultate obținute empiric _____	212
§1.2. Cerințe conexe capacității civile: capacitatea	
financiară și cunoștințele în domeniul investițiilor.	
Investitori sofisticăți, investitori nesofisticați și	
protecția acestora _____	219
§1.3. Cazul persoanei fizice: investitor consumator sau	
investitor profesionist? _____	230
§1.4. Arhetipuri de investitori în operațiunea de equity	
crowdfunding _____	236
§2. Capacitatea de a contracta a dezvoltatorului de proiect _____	238
§3. Capacitatea de a contracta a furnizorului de servicii de	
finanțare participativă _____	239
<i>Secțiunea 2.3.2. Consimțământul părților _____</i>	242
<i>Secțiunea 2.3.3. Obiectul _____</i>	249
<i>Secțiunea 2.3.4. Cauza _____</i>	250
<i>Secțiunea 2.3.5. Forma _____</i>	253
Subcapitolul 2.4. Răspunderea civilă în operațiunea de equity crowdfunding _____	254

Subcapitolul 2.5. Legea aplicabilă și soluționarea litigiilor rezultate din operațiunile de equity crowdfunding	259
<i>Secțiunea 2.5.1. Alegerea de către părți a legii aplicabile contractului</i>	260
<i>Secțiunea 2.5.2. Alegerea de către părți a modalității de soluționare a litigiilor</i>	262
<i>Secțiunea 2.5.3. Situația în care părțile nu au ales legea aplicabilă contractului</i>	265
§1. Alegerea arbitrajului ca mod de soluționare a litigiilor	265
§2. Alegerea instanței statale pentru soluționarea litigiilor sau lipsa unei alegeri a instanței competente	266
Concluzii finale	270

ANEXE

Anexa 1 – Taxonomia surselor de finanțare a întreprinderilor după criteriul cauzei imediate avute în vedere la încheierea actului juridic care a generat finanțarea	274
Anexa 2 – Surse de finanțare a întreprinderilor. Explicația unor termeni	277
Anexa 3 – Planșă fotografică de pe platforma de equity crowdfunding <i>WiSEED</i>	279
Anexa 4 – Planșă fotografică de pe platforma de equity crowdfunding <i>SeedBlink</i>	280
Anexa 5 (<i>versiuni originale</i>)	281
Anexa 5 (<i>versiuni traduse</i>)	301
Anexa 6 – Planșă fotografică de pe platforma de equity crowdfunding <i>SeedBlink</i>	320
Anexa 7 (<i>versiuni originale</i>)	321
Anexa 7 (<i>versiuni traduse</i>)	334
Anexa 8 (<i>versiuni originale</i>)	347
Anexa 8 (<i>versiuni traduse</i>)	363
BIBLIOGRAFIE	379